

NYCKELHARPAN

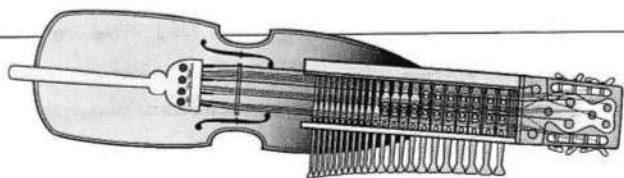
NR 2/2007

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS MEDLEMSTIDNING

ÅRSMÖTET • PASTOR PÄR • SANDSTRÖMSKA STÄMSPELET
HELKURSEN I TOBO M.M.

NYCKELHARPAN NR 2/07

Årgång 22.

Medlemstidning för Föreningen Nyckelharpan.
Utkommer normalt med 4 nr per år. ISSN 1401-2936
Adress: Föreningen Nyckelharpan, c/o Möllerman
Riddarstigen 17A, 183 30 Täby.

Ansvarig utgivare: Sture Möllerman.

Redaktion: Sture & Marianne Möllerman.

Artiklar och bilder ur Nyckelharpan får ej kopieras för publicering utan medgivande från redaktionen.

Material till nästa nummer skall vara på redaktionen senast 10 augusti.

MEDLEMSKAP

Årligt medlemskap i Föreningen Nyckelharpan erhålles mot inbetalning av 160 kr på föreningens plusgiro nr 491 82 94-2.

FÖRENINGEN NYCKELHARPANS STYRELSE

	Telefon
Ordförande Sture Möllerman	08-768 13 66
Kassör Anders Hägg	08-581 660 71
Sekreterare Margareta Malmberg	08-758 96 22
Ledamot Monica Hedelius	08-754 24 57
Ledamot Bo Nilsson	08-716 96 96
Ledamot Sten Holmberg	08-560 339 95
Ledamot Paul Westman	08-649 22 09

Adressändringar skickas till
Anders Hägg, Örtugsvägen 16, 196 32 Kungsängen

Föreningen Nyckelharpan org. nr 802011-4289

Titta gärna på föreningens nya hemsida!
www.nyckelharpan.org

OMSLAGSBILDEN

En av de mest lyckade helgkurser som Föreningen Nyckelharpan anordnat på Eric Sahström Institutet.,

Läs mer om denna kursen på sidorna 4 och 5.

Foto Marianne Möllerman

INNEHÅLL

i detta nummer

Bjärv	sid. 3
ENE	sid. 3
Ännu en mycke lyckad helgkurs i Tobo	sid. 4-5
Pastor Pär, polska från Mörkö	sid. 6
Sandströmska stämspelet	sid. 6
Årsmötet	sid. 7
Ingmar Skoglund	sid. 7
Fyra stipendiater	sid. 7
Sommarens spelmansstämmor	sid. 8

Medlemsavgiften 2007

Några medlemmar har har glömt att skriva sitt namn och sin adress i samband med inbetalning av årsavgiften via internet. Det har resulterat i extra arbete för vår kassör och merkostnad för föreningen att ta reda på dessa uppgifter från pluskontot. Fortsättningsvis hoppas vi att alla tänker på detta när internettjänst används vid inbetalning.

Det finns fortfarande ett antal medlemmar som ej betalt årsavgiften 2007. Är du en av dessa har du fått ett rött kryss i rutan här nedtill. Vet du med dig att du trots denna påminnelse betalt, ta då kontakt med vår kassör (Anders Hägg 08-581 660 71) så ni kan reda ut förhållandet.

Än en gång, glöm ej att skriva namn och adress när du gör inbetalning via internet!

PS

Tipsa gärna fler nyckelharpsentusiaster om medlemskap i Föreningen Nyckelharpan.

E O GRAFISKA

f. d. Birger Gustafsson Digital AB är Föreningen Nyckelharpan sponsor i form av mycket generösa villkor vid tryckning av vår medlemstidning. Vi tackar alla hos företaget som på detta sätt stödjer vår verksamhet.

Se upp i sommar, nu kommer dom! – De nybakade eleverna från Eric Sahlström Institutets ettåriga nyckelharpsutbildning. Om det blir på stämman i Österbybruk, Vendel eller någon annanstans som vi kommer att träffas återstår att se. Några av er kanske upplevde eleverna från spel- och danskursen på avslutningsföreläsningen i Tobo, på Musikmuséet i Stockholm eller nu allra senast i Uppsala.

Vi från Föreningen Nyckelharpan önskar dem lycka till och hoppas kunna få med så många som möjligt i vår medlemsskara.

Till nästa ettåriga internatkurs i nyckelharpspel på Eric Sahlström Institutet – den som startar i höst – har ansökningarna redan börjat strömma in. Senast jag hörde var det åtta stycken spelsugna som ”klappade på porten”, men ytterligare platser lär finnas kvar. Skynda på med ansökningarna innan det blir fullt.

Sture Möllerman

Några av årets elever från Tobo under avslutningsföreläsningen på Musikmuséet i Stockholm

Bjärv!

Bland julklapparna från Colorado fanns senast en amerikanskproducerad cd med svenska låtar, *Bjärv – The Red Album*. Bjärv är namnet på gruppen som spelar och där ingår Olof Göthlin från Värmland, Mikael Grafström från Ångermanland och Ben Lagerberg-Teitelbaum, Colorado, USA. De spelar fiol, gitarr, nyckelharpa och sjunger i stämor.

Olof, Mikael och Ben är tre musiker som alla har gått på Eric Sahlström Institutet och så småningom möttes på Musikhögskolan i Stockholm. Bjärv har funnit som grupp i ungefär fem år och *The Red Album* är dess tredje cd.

Gruppen spelar traditionella svenska låtar, en brokig samling från norr till söder, och ett par egna kompositioner. CD:n har många sånginslag med ibland t.o.m. trestämmig sång som framförs snyggt och frejdigt, som inledande *Vi är banabröder alla* och *Vi ska ut å gå* eller med stor känsla som i vackra *Vore du ett blad*.

Arrangemangen är fyndiga och fantasirika men över-skuggar inte låtarna, de lyfter i stället av spelet och av arren. Lågmälda, finstämda visor blandas med danslåtar som det svänger rejält om. Emellanåt påminner den instrumentala klangbilden om 70-talsgruppen Folk och rackare. *Schottis från Värmland* inleds med ljud från ett dansgolv någonstans och man tycker sig förflyttad till någon av sommarens dansbanor.

Läs mer om gruppen och lyssna på några låtar på www.bjarv.com (på engelska). Där går även att beställa cd:n.

Ami Tärnström

PS

”Bjärv” är en korsning mellan björn och järv, en varelse som lär ha figurerat i TV-serien Pistvakt.

ENE

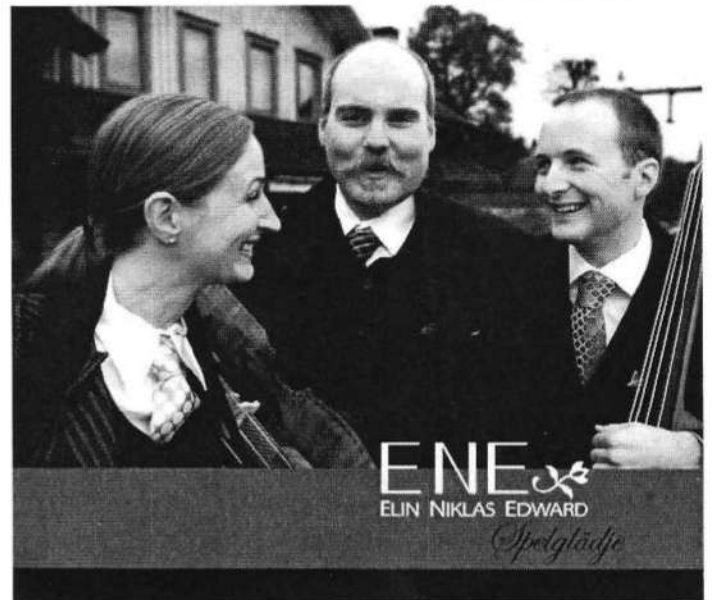
Elin Skoglund Niklas Willén och Edvard Anderzon har med sina förnamn gett namnet åt gruppen ENE och släppt sin CD med undernamnet *Spelglädje*.

Tidigare har Elin och Edward gjort CD:n *Låtar från ost*, men har nu i och med Niklas spelande gitarr och bas funnit ytterligare ett uttryck för sin spelglädje.

De traditionella låtarna är här i huvudsak hämtade från den uppländska och sörmländska floran. Dessutom finns några egna kompositioner. Det jag främst uppskattar är det sätt som Elin och Edward spelar schottis. Med ett driv som knappast någon kan sitta still till. Det är därför inte underligt att gruppen ENE blv utsedda till ”Nordiska mästare i spel till dans” 2006.

CDn finns att köpa genom beställning via internet www.ene.nu där du också kan läsa mer om gruppen.

Sture Möllerman

Ännu en mycket lyckad helgkurs i Tobo – kanske den bästa hitintills

Med en duktig stråkpedagog tillika nyckelharpspelare och en professionell folk/rockmusiker som lärare blev årets helgkurs mycket lyckad. Över förväntan tyckte många. Det är Lotta Franzén och Mats Wester som får ta åt sig den äran.

Kursen var väl förberedd och med ett fåtal låtar (två polskor och en brudmarsch) men desto mer arbete med att få dessa att låta bra. Först en grundlig genomgång av melodi och andrastämma där vi fick möjlighet att spela ett för oss ovanligt stråk i en av polskorna. Vi arbetade även med andra olika uttryckssätt i stråket. Dessutom spelade vi utöver melodi och andrastämma även en enkel basstämma, oktavspegel och ostinato* i en av låtarna. Det var härligt att uppleva detta med alla 25 nyckelharparna.

**) Ostinato (ital., eg. egensinnig), i flerstämmig musik beteckning på motiv el. figur som ständigt upprepas (ev. under mindre förändringar) medan övriga stämmor är fria. (Bonniers Lexikon)*

Förväntansfulla kursdeltagare.

Mats lärde ut några av sina egna improviserade andrastämmor.

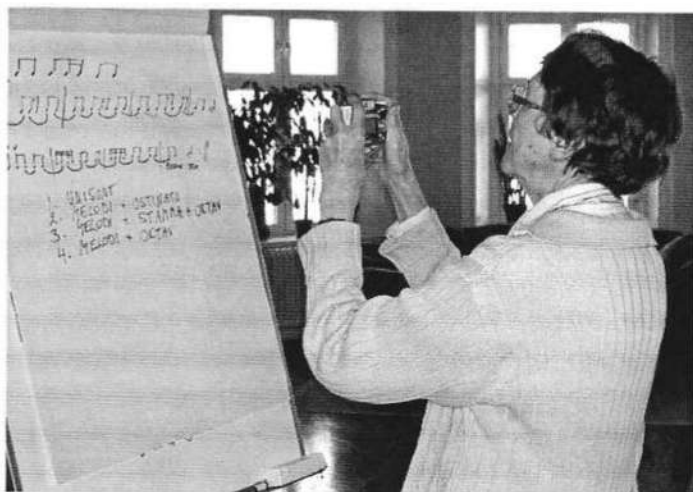
Lotta Franzén och Mats Wester startade helgkursen genom att leda oss i ett kort och uppvärmande allspel med kända upplandslåtar.

Helgens tema denna gång var sörmlanslåtar och tonarterna D-dur och d-moll. Vanligtvis brukar de flesta nyckelharpspelare i första hand hålla sig till den uppländska låttraditionen och oftast i C, G eller F-dur. Därför kändes det helt rätt med Lottas och Mats låtval. Meningen med en sådan här kurs är ju att man ska få möjlighet att utveckla sitt spel och att tänka i andra musikaliska banor. Stråkövningarna var ibland "rena hjärngympan". Vi fick mycket att tänka på och även ta med hem för att öva vidare med.

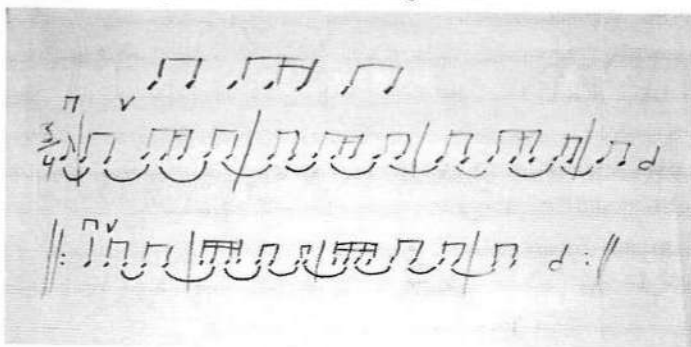
Lördagskvällen blev som vanligt fylld av spontant allspel, där många olika låtar kom fram ur gömmorna. De sista spelmännen kom i säng ganska sent, men alla vaknade i god tid till söndagens frukost för att därefter med förnyade krafter kasta sig över de tre sörmlandslåtarna. Nu blev det

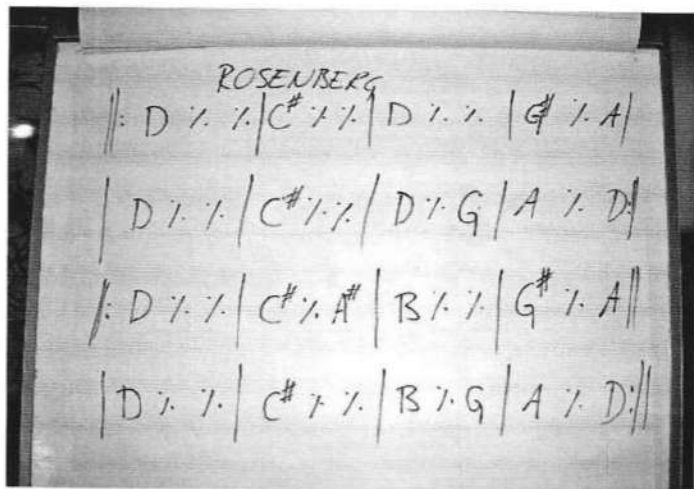
Bosse Karlsson Nacka, Monica Hedelius Sollentuna och Sven Bergman Mora var några av kursens deltagare som här lyssnar till ett av Lottas många goda råd.

Har man inget anteckningsblock går det lika bra med digitalkamera.

Exempel på Lottas förslag till stråk i en sörmländsk slängpolska.

Så här tyckte Mats att vi skulle spela bastoner till en av polskorna.

Eric Sahlström Institutets kök är sedan länge känt för sin höga kvalitet.

Vi hade mycket roligt även då vi inte spelade.

dessutom inspelning av allt vi lärt oss. Med alla stämmor och bastoner. Våra lärare spelade även in allt material separat i både normalt och långsamt tempo, så vi kunde få med oss hem och öva vidare. En av låtarna "Pastor Pär" finns som notskrift på nästa sida och samtliga låtar – som vi spelade dem – finns att lyssna på via Föreningen Nyckelharpan's nya hemsida www.nyckelharpan.org

Att få tillbringa en helg på Eric Sahlström Institutet med allt vad det innebär i form av låtspel, bekväm övernattnings och förträfflig mat borde vara fler förunnat. Mellan tjugofem och trettio deltagare fördelade på två grupper brukar vi ha på Föreningen Nyckelharpan's kurser i Tobo. Det är

en lämplig storlek, har vi kommit fram till.

De flesta av våra deltagare har varit med flera gånger och några har även gått distanskursen i nyckelharpspel och den mycket populära 5-dagarskursen "Knavertorka". Två av flera utbildningar på Eric Sahlström Institutet som är årligen återkommande och drivs i institutets regi.

För de spelanslag eller grupper som själva vill tillbringa en helg med intensivt spel är detta en perfekt plats och det är också många som har utnyttjat den möjligheten. Läs mer om institutets verksamhet på internet www.esitobo.org

Sture Möllerman

PASTOR PÄR

Polska från Mörkö efter Anders Gustaf Andersson

Notbilden är från Folkets Hus Spillefolk: www.folketshus.dk som i sin tur hämtat polskan från Sörmländska låtar av Olof Andersson (låt nr 657).

Det sandströmska stäm-spelet

Gösta Sandström – en av landets mycket kända spelmansprofiler – lämnade ett musikaliskt arv efter sig som få. Nämligen att spela andrastämmor på ett alldeles utsökt sätt. Det var många som frågade honom hur han bar sig åt. Något egentligt svar hade han sällan på den frågan. Redan som liten spelade han ofta stämmor till sin far Martins låtspel på fiol, men mest känd som samspelare blev han på nyckelharpa ihop med Eric Sahlström.

Att Gösta även hade en grundmurad musikalisk klassisk skolning satt naturligtvis inte i vägen. Han var under tidigt 1940-tal initiativtagare och grundare av Täby-Enebybergs orkesterförening, sedermera Täby Symfoniorkester och kom att vara rektor för Täby musikskola under decennier.

Men nu tillbaks till Göstas stämspel.

Han var alltid emot att skriva ner andrastämmor och en klar motståndare till notinläring av låtar. Det var gehörs spel och inget annat som gällde i folkmusiksammanhang. Inte heller sina egna stämmor ville han på något vis pränta ner på notblad och han kunde många gånger klart säga ifrån när någon framförde en som han kallade "skrivbordsstämman".

Så småningom kom Gösta att ge med sig på ett sätt. Att dokumentera sitt eget stämspel och därigenom göra det möjligt för andra att lära in en eller flera av hans stämmor för att sedan lättare komma i gång med eget improviserande. Det var Leif Nygren – en av många nyckelharpspelare boende i

Täby och nära vän till Gösta som kom på idén. De två kom att ha mycket gemensamt i sitt spelande och Leif lyckades övertala Gösta att spela in en hel del av sitt stämspel. Det gick till så att de satt i var sitt rum med kontakt via mikrofoner och hörlurar och på så sätt möjliggjordes inspelningar av melodi och stämspel skilt från varandra. Det kom att bli många timmars arbete på detta vis. Leif har berättat att Gösta ofta blev klart överaskad när de sedan lyssnade på inspelningen och började analysera stäm-spelet.

Nu har åtskilliga år passerat sedan inspelningarna gjordes och tiden är nu mogen att på ett lämpligt sätt sammanställa materialet. Målet är att ge ut de fina stämmorna och arbetet kommer att starta i höst.

Gösta önskade att fler spelmän skull ge sig på stäm spel till låtarna. Med Göstas stämmor som inspiration kommer säkert materialet få den effekt som Gösta Sandström önskade.

Vi kommer fortlöpande att informera här i tidningen Nyckelharpan om arbetets gång och så fort allt är klart redovisar vi resultatet och talar om var du kan få del av slutprodukten.

Sture Möllerman

Leif Nygren

Gösta Sandström

Årsmötet

Vid årets medlemsmöte kompletterades vår styrelse med en sedan tidigare aktiv medlem, Paul Westman. Han var under en lång tid föreningens kassör och vi hälsar honom nu åter välkommen i styrelsen som ledamot. För övrigt återvaldes samtliga ledamöter.

Föreningens ekonomi är god och vi såg ingen anledning att ändra medlemsavgiften för nästa år. Den är nu 160 kronor.

Vi kommer även i år att utöver den redan hållna helkursen i Tobo arrangera någon form av kortkurs i höst samt åter genomföra Maratonspelet i Nacka. En fest före jul finns också med i årets planer.

Annars avslöpte årsmötet lungt och stilla med en stunds gemensamt spel i den underbara lokalen som vi fått disponera – hembygdsgården i Kungsängen. Kanske blir det där som vi även kan hålla vår kortkurs nästa gång?

Utöver styrelse, revisor och valberedning utsåg årsmötet även föreningens post som webbmaster. Anders Hägg avlöser nu Bertil Svensk för att ta hand om vår hemsida. Vi tackar Bertil för den tid och det arbete han lagt ner på denna betydelsefulla syssla och väntar nu med spänning på en "nyttändning på nätet". Hemsidan har oförändrad adress. Gå gärna in och titta på

www.nyckelharpan.org

Ingemar Skoglund

Föreningen Nyckelharpan medlem och revisor-suppleant Ingemar Skoglund har hastigt avlidit. Sörmlänningen och nyckelharpspelmannen Ingemar som alltid har synts och hörts i alla tänkbara folkmusiksammanhang lämnar nu ett stort tomrum efter sig.

Vi kommer alltid att minnas Ingemar som en mycket utåtriktad och vänlig spelman som alltid ställde upp när det behövdes. Framför allt söder om Stockholm var han ofta anlita som spelledare och motor i olika former, men umgicks mer än gärna med spelvänner över hela landet, inte minst på de uppländska stämmorna.

Tack Ingemar, för att vi fått vara med Dig!

Sture Möllerman

ERIC SAHLSTRÖM INSTITUTET NATIONELLT FOLKMUSIKCENTRUM I TOBO

SOMMARKONSERTER kl 19.00

- 14 juni** Nordiska folkmusiker
Hardingfela, Kantele, Nyckelharpa, Stråkarpa, Vevlira
- 21 juli** Eva Tjörnebo och Viskompaniet
(Obs! Vendels bygdegård. Dans efter konserten)
- 26 juli** Sahlströmarna
- 9 aug** Ditte Andersson, Michael Näslund, Anders Göransson

INTERNATKURSER 2007-08

FOLKMUSIK/NYCKELHARPA
FOLKLIG DANS I SVERIGE

DISTANSKURSER 2007-08

NYCKELHARPSPEL
NYCKELHARPBYGGE
FIOLSPEL
DANS PÅ DISTANS
FOLKLIG SÅNG OCH BERÄTTANDE

Ring 0295-342 90 för anmälan till kurserna

www.esitobo.org 0295-342 90

4 stipendiater

Bland fjorton sökande ungdomarna till Eric Sahlström stipendiet utsågs i år fyra ungdomar.

Elina Granlund 17 år från Godby, fiol
Thor Pleijel 17 år från Rättvik, nyckelharpa
Caroline Eriksson 20 år från Trosa, nyckelharpa
Madeliene Eriksson 20 år från Trosa, nyckelharpa

Stipendiet innebär fritt deltagande och uppehälle vid folkmusikkursen i Ekebyholm utanför Rimbo i Uppland. Denna mycket uppskattade femdagars kurs med flera av landets främsta folkmusikpedagoger börjar direkt efter midsommarhelgen.

Sedan stipendiet instiftades 1990 av Eric Sahlströms Minnesfond har inte mindre än 65 ungdomar fått denna utmärkelse. Många av dessa har sedan gått 1-års internatutbildningen i nyckelharpspel vid Eric Sahlström Institutet i Tobo och efter det har några så småningom studerat vidare på Kungliga Musikaliska Akademiens folkmusiklinje.

Vi gratulerar årets stipendiater och önskar dem lycka till med framtida folkmusikaliska studier.

Sture Möllerman

BSVERIGE
PORTO
BETALT

FÖRENINGSBREV

Föreningen Nyckelharpan c/o Möllerman, Riddarstigen 17A, 183 30 Täby

SOMMARENS MÅNGA SPELMANSSTÄMMOR

Nu är den tiden då varenda helg är bokad för spelmansstämmor och spelträffar. För att få en så fullständig bild som möjligt av alla sådana arrangemang gör man klokt i att gå in på internet www.spelmansforbund.se

Där finns länkar till alla sveriges spelmäns landskapsförbund som i sin tur lagt in uppgifter om sina spelmansstämmor.

När du bockat av alla de ställen som du tänker besöka, stäng av datorn, dra ur sladden och plocka fram harpan för nu finns inte längre någon tid för stillasittande nätsurfande.

Österbybruk- stämman

som enligt traditionen alltid hålls helgen före midsommar kommer nu för sista gången att arrangeras av Österby Folkdansgille. Nästa gång – 2008 – kommer en annan nybildad organisation att hålla i arrangemanget.

Mer om detta och om årets nyckelharpstämman kan du läsa på internet www.nyckelharpa.just.nu

Där finns även notutskrifter om någon vill använda dem för att lära sig Österbystämmans allspelslåtar.

Eric Sahlström stämman i Vendel

är också en av de spelmansstämmor som alla nyckelharpentusiaster bör besöka. Boka helgen 21-22 juli!

På lördag förstämman kl 19 i Vendels hembygdsgård med bland annat konsert med Eva Tjørnebo och Vis-kompaniet. På söndag startar stämman i Ottarsborg med allspel kl 12.

Någonstans läste jag om att det är Nyckelharpan kväll i Hanebo hembygdsgård kl 19 den 5 juli. Var någonstans detta är, stod ej att läsa, men mer upplysningar lär finnas på telefon 0278-65 70 14.

Ha en skön spelmannsommars önskar
Föreningen Nyckelharpan gm